

Bilag I.

Til Folketingets Udvalg angaaende Lovforslaget om Arvefæsteafgifternes Nedsættelse for de bornholmske Lyng- og Udmærkslodder!

Under Folketingets 1ste Behandling af ovennævnte Lovforslag blev ogsaa den saakaldte „Hoverihavre“ i Frederiksborg Amt fremdragen og henvist til nærmere Prøvelse af det i Sagen nedsatte Folketingsudvalg.

I Anledning heraf tillade vi os ærbødigst at henvende os til det meget ærede Udvalg med en Redegørelse for de særegne Forhold, der knytte sig til denne Ydelse.

I Aaret 1788 blev der paalagt 300 Gaarde under Krongodset det saakaldte Høhoveri, der bestod i at slaa, rive og hjemkøre det paa de Staten tilhørende Høvange avlede Hø, der anvendtes til Statsstutteriets Drift. Da der imidlertid slet ikke var Anvendelse for al denne Arbejdskraft, paabegyndte man allerede efter faa Aars Forløb en aldeles planløs Frigivelse, idet snart Rentekammeret, snart Amtmanden ganske paa egen Haand efterhaanden fritog 50 vilkaarlig valgte Gaarde for Høhoveriet.

I Aaret 1834 solgte Staten Høvangene, og dermed var Forudsætningen for Høhoveriet ikke længer til Stede, men i Stedet for nu at ophæve Hoveriet ogsaa for de øvrige 250 Gaarde krævede Staten en Erstatning af 1 Td. Havre aarlig pr. Td. Hartkorn, og dels ved Trusler om Udlæg af ny Høvange og dels ved Løfte om Afgiftens Oedsættelse, hvis andre siden slap fri paa lempeligere Vilkaar, fik man 1,100 Tdr. Hartkorn til at gaa ind paa denne urimelige Ydelse.

I 1853 nedsatte Staten Afløsningsvederlaget for de resterende Gaarde til 1 Rdl. 24 Sk. pr. Td. Hartkorn, og paa dette Vilkaar gik saa de øvrige ind paa nær nogle enkelte Undtagelser, og disse standhaftige Nægttere fritoges siden uden noget som helst Vederlag, sikkert nok fordi Staten har savnet et retslig Grundlag for sit Erstatsningskrav. I Overensstemmelse med det givne Løfte burde Havreydelsen altsaa allerede i 1853 have været nedsat til 1 Rdl. 24 Sk. pr. Td. Hartkorn.

Af disse faktiske Forhold fremgaar det

- at Staten i al Almindelighed har begaaet ikke alene en Uretfærdighed, men tillige en højst utiltalende Handling ved at paalægge de 300 Gaarde i Frederiksborg Amt et nyt særligt Hoveri, netop det samme Aar da Hoveriet dødsdømtes i det øvrige Danmark,
- at Staten betydelig skærpede dette Misgreb, da man krævede Erstatning for Ophævelsen af et Hoveri, som sikkert ingen privat Godsejer vilde have indført i Frigørelsesaaret 1788, og endelig
- at Uretfærdigheden særlig er gaaet ud over de 1,100 Tdr. Hartkorn, der i Tillid til, at Staten vilde holde sit givne Løfte, indgik paa en aarlig Ydelse af 1 Td. Havre pr. Td. Hartkorn.

I Skrivelse af April 1906 til Hs. Ekszell. Finansministeren have vi henstillet, at Havreydelsen omskrives til det Beløb, Staten selv fastsatte i 1853, nemlig 1 Rdl. 24 Sk. eller 2 Kr. 50 Øre pr. Td. Hartkorn, og vi finde denne Omskrivning saa meget mere acceptabel for Staten, som Statskassen i de forløbne 72 Aar paa Grund af Havrepreisens stadige Stigning har oppebaaret et Vederlag, der mange Gange overstiger den Erstatning, der oprindeligt var tilsigtet, og som nu staar i et ganske urimeligt Forhold til det omtrent lige fra Begyndelsen for Staten værdiløse Høhoveri.